

การบริหารการศึกษาในสถานการณ์การระบาดของโรคโควิด-19 ในยุคฐานวิถีชีวิตใหม่ EDUCATIONAL ADMINISTRATION IN THE COVID-19 OUTBREAK SITUATION IN NEW NORMAL LIVING

ธีร์ ภาวังกนันท์ Tree Pawangknan

กระทรวงศึกษาธิการ Ministry of Education, Thailand

Corresponding Author E-mail: surachaihongtrakool@gmail.com

Article Received: May 11, 2021, Revised: May 31, 2021, Accepted: June 11, 2021

บทคัดย่อ

บทความนี้นำเสนอแนวคิดการบริหารการศึกษาในสถานการณ์การระบาดของโรคโควิด-19 ในยุคฐานวิถีชีวิตใหม่ ซึ่งเป็นความรู้และผลกระทบการศึกษา โดยมีข้อมูลเริ่มตั้งแต่ความเป็นมาของการระบาดของโรคโควิด-19 การบริหารสถานศึกษาในสถานการณ์การระบาดของโรคโควิด-19 การเตรียมความพร้อมก่อนเปิดภาคเรียนแนวทางของการจัดการเรียนการสอน ข้อปฏิบัติสำหรับโรงเรียนและสถาบันศึกษาในสถานการณ์โควิด-19 ซึ่งแนวทางของการจัดการเรียนการสอนในฐานวิถีชีวิตใหม่นั้นเป็นการปรับตัวและการเปลี่ยนแปลงพื้นที่การเรียนรู้เป็นสิ่งที่เห็นได้ชัดเจนที่สุด ด้วยเทคโนโลยีในปัจจุบันและนวัตกรรมที่สร้างสรรค์คอนเทนต์อำนวยความสะดวกการสอน ครูหาวิธีการสอนที่ออกแบบให้ตรงตามจิตการเรียนรู้ของผู้เรียนแต่ละคน และบทบาทที่เปลี่ยนไปของการประเมินผลให้เหมาะสมกับสถานการณ์เพื่อสะท้อนผลการเรียนนำไปพัฒนาการเรียนการสอน 3 แบบ คือ 1) เรียนปกติภายในโรงเรียน 2) เรียนผ่านระบบทางไกล On Air 3) เรียนผ่านระบบออนไลน์ ให้สอดคล้องกับการเรียนรู้ใหม่ในฐานวิถีชีวิตใหม่ คือ 1) จากพื้นที่สาธารณะสู่พื้นที่ส่วนบุคคล 2) วิธีการสอนที่ออกแบบให้ตรงตามจิตการเรียนรู้ของผู้เรียนแต่ละคน 3) บทบาทที่เปลี่ยนไปของการประเมินผล

คำสำคัญ: การบริหารการศึกษา, โควิด-19, ฐานวิถีชีวิตใหม่

ABSTRACT

This article presented the concept of education administration in the COVID-19 outbreak situation in the new normal living which was knowledge and educational impact with information starting from the origin of the COVID-19 outbreak, administration of educational institutions in the situation of the COVID-19 outbreak, preparation before the beginning of the semester, guidelines for teaching and learning, guideline to conduct for schools and educational institutions in the situation of COVID-19. The approach of teaching and learning in a new way of life was an adaptation and change in learning areas which was the most obvious with today's technology and innovations that created content to facilitate teaching. Teachers searched teaching methods designing to meet the learning desired of each learner moreover, the changing role of the assessment to suit the situation to reflect the learning outcomes for the development of 3 types of teaching and learning, namely 1) normal classes within the

school, 2) learning via distance system (On Air), 3) learning via online system to be consistent with the new learning based on a new way of life, namely 1) from public space to private space, 2) teaching methods that designed to meet the learning desired of each learner, 3) the changing role of assessment result.

Keywords: Educational Administration, Covid-19, New Normal

บทนำ

สถานการณ์ของโลกในศตวรรษที่ 21 (ระหว่าง ค.ศ. 2001 - 2100) มีการเปลี่ยนแปลงที่ส่งผลกระทบต่อองค์การ และพลเมืองโลกหลายด้านได้แก่ ความผันผวนทางเศรษฐกิจการเข้าสู่สังคมสูงวัยของโลก การเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีและนวัตกรรมที่รวดเร็ว การปรวนแปรของสภาพภูมิอากาศความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมภัยพิบัติทางธรรมชาติของโลกมีแนวโน้มเกิดความรุนแรงมากขึ้นและผลกระทบอื่นๆอีกมากมายทำให้องค์การทั้งภาครัฐและเอกชนต่างได้รับผลกระทบ จึงต้องมีการปรับเปลี่ยนให้อยู่รอด และมีความเหมาะสมกับสถานการณ์ดังกล่าวผู้บริหารในฐานะผู้นำองค์กรจำเป็นต้องปฏิรูปตนเอง และการเปลี่ยนแปลงองค์การครั้งใหญ่เพื่อนำพาไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมายที่ต้องการโดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทสำคัญที่จะต้องบริหารจัดการทรัพยากรทางการศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพ และความสำเร็จเพื่อให้บริหารจัดการศึกษาบรรลุผลสำเร็จ

สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 หรือโรคโควิด-19 (Coronavirus Disease 2019 (COVID-19) มีการระบาดในวงกว้าง องค์การอนามัยโลก (WHO) ได้ประกาศให้โรคโควิด-19 เป็นภาวะฉุกเฉินทางสาธารณสุขระหว่างประเทศ (Public Health Emergency of International Concern) โดยแนะนำให้ทุกประเทศเร่งรัดการเฝ้าระวังและป้องกันความเสี่ยงจากโรคโควิด 19 สำหรับประเทศไทยพบผู้ป่วยและผู้เสียชีวิตเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง และมีโอกาสขยายวงกว้างขึ้นเรื่อยๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งแนวโน้มที่จะเกิดการแพร่ระบาดในสถานศึกษา ดังนั้น การสร้างความตระหนัก รู้เท่าทัน และเตรียมความพร้อมในการรับมือกับการระบาดของโรคอย่างมีประสิทธิภาพ มีความจำเป็นอย่างยิ่งเพื่อลดความเสี่ยงและป้องกันไม่ให้เกิดผลกระทบต่อสุขภาพนักเรียน ครู ผู้สอน และบุคลากรทางการศึกษาอันเป็นทรัพยากรที่สำคัญในการขับเคลื่อนและพัฒนาประเทศในอนาคต

สถานศึกษาเป็นสถาบันทางสังคมพื้นฐานเป็นจุดเริ่มต้นของการปลูกฝังความรู้ ทักษะ และพฤติกรรมในทุกด้าน มีหน้าที่พัฒนาเด็กวัยเรียนให้เติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีศักยภาพ สามารถดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างมีคุณภาพ เนื่องจากสถานศึกษาเป็นศูนย์รวมของเด็กในชุมชนที่มาจากครอบครัวที่ต่างกัน จึงเป็นปัจจัยสำคัญที่ก่อให้เกิดปัญหาโรคต่างๆ เมื่อนักเรียนคนใดคนหนึ่งเจ็บป่วยด้วยโรคติดต่อและมาเข้าเรียนในสถานศึกษาจึงมีโอกาที่จะแพร่กระจายเชื้อโรคไปสู่เด็กคนอื่น ๆ ได้จากการเล่น การใกล้ชิด และทำกิจกรรมร่วมกัน สถานศึกษาจึงเป็นสถานที่สำคัญมากต่อการส่งเสริมสุขภาพและป้องกันโรค หรืออาจเปรียบได้ว่า “สถานศึกษา” นับเป็น “Shelter” สำหรับนักเรียนที่ต้องคำนึงและให้ความสำคัญกับเรื่องดังกล่าวเป็นอันดับแรกๆ ภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 หรือโรคโควิด -19 ซึ่งขณะนี้ยังไม่มีวัคซีนป้องกันโรคและไม่มียารักษาโรคโดยตรง จำเป็นอย่างยิ่งที่สถานศึกษาต้องเตรียมความพร้อมรับมือกับสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคดังกล่าวที่จะส่งผลกระทบต่อระบบการจัดการเรียนการสอน และสุขภาพของนักเรียนและบุคลากรในสถานศึกษา สิ่งสำคัญที่สุดในช่วงระยะเวลาต่อจากนี้ไปทั้งผู้บริหาร ครู

นักเรียน ผู้ปกครอง และบุคลากรของสถานศึกษา ต้องปรับตัวกับการใช้ชีวิตวิถีใหม่ “New Normal” เน้นการปฏิบัติภายใต้มาตรการการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 อย่างเคร่งครัดเพื่อให้สถานศึกษาเป็นสถานที่ปลอดภัยจากโรคโควิด-19 ส่งผลให้นักเรียนสามารถเรียนรู้ได้อย่างเต็มศักยภาพและปลอดภัยจากโรค สถานศึกษาเป็นสถานที่ที่นักเรียนอยู่ร่วมกันเป็นจำนวนมากมักจะมีความเสี่ยงสูงหากมีระบบการจัดการที่ไม่ดี อาจจะมีการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19 ได้ในกลุ่มเด็ก เนื่องจากพบว่าการติดเชื้อไวรัสโควิด-19 ส่วนใหญ่จะไม่ค่อยมีอาการหรือมีอาการแสดงค่อนข้างน้อย ความรุนแรงจะน้อยมาก หากมีการระบาด ในกลุ่มเด็กขึ้น จะมีผลกระทบในสังคมหรือผู้ใกล้ชิด เช่น ครู พ่อแม่ ผู้สูงอายุ ที่ติดเชื้อจากเด็ก

แนวปฏิบัติสำหรับสถานศึกษาในการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 เกิดประโยชน์และมีผลกระทบในทางที่ดีต่อบุคลากรที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ผู้บริหาร เจ้าของสถานศึกษา ครู ผู้ดูแลนักเรียน ผู้ปกครอง นักเรียน และแม่ครัว ผู้จำหน่ายอาหาร ผู้ปฏิบัติงานทำความสะอาด ดังนั้น จึงกำหนดให้มีแนวปฏิบัติสำหรับบุคลากรของสถานศึกษาสำหรับใช้เป็นแนวทางการปฏิบัติตัวอย่างเคร่งครัด เช่น ประกาศนโยบายและแนวปฏิบัติในการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ในสถานศึกษา จัดตั้งคณะทำงานดำเนินการควบคุมดูแลและป้องกันการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ประกอบด้วย ครู นักเรียน ผู้ปกครอง เจ้าหน้าที่สาธารณสุข ท้องถิ่น ชุมชน และผู้เกี่ยวข้อง พร้อมบทบาทหน้าที่อย่างชัดเจน ทบทวน ปรับปรุง ซ้อมปฏิบัติตามแผนฉุกเฉินของสถานศึกษาในภาวะที่มีการระบาดของโรคติดเชื้อ (Emergency operation for infectious disease outbreaks) เป็นต้น สิ่งเหล่านี้ล้วนเป็นมาตรการในการบริหารจัดการสถานศึกษาในสถานการณ์การระบาดของโรคโควิด-19 ของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา (กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข, 2563)

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอการบริหารการศึกษาในสถานการณ์การระบาดของโรคโควิด-19 ในยุคฐานวิถีชีวิตใหม่ ซึ่งประกอบด้วยการบริหารสถานศึกษาในสถานการณ์การระบาดของโรคโควิด-19 การเตรียมความพร้อมก่อนเปิดภาคเรียนแนวทางของการจัดการเรียนการสอน และการเรียนรู้ใหม่ในฐานวิถีชีวิตใหม่ ซึ่งมีรายละเอียดต่อไปนี้

การบริหารสถานศึกษาในสถานการณ์การระบาดของโรคโควิด-19

แนวปฏิบัติแต่ละมาตรการ มาตรการควบคุมหลักในมิติอื่น อาทิ การเรียนรู้การครอบคลุมถึงเด็กด้วยโอกาส สวัสดิภาพและการคุ้มครอง นโยบาย และการบริหารการเงิน ตลอดจนมาตรการเสริมในแต่ละมิติ ดังนั้น จึงมีความเชื่อมโยงตามกรอบแนวทาง 6 มิติ กับมาตรการการป้องกันโรคเพื่อป้องกันการแพร่ระบาดของโควิด-19 ในการเตรียมความพร้อมก่อนเปิดภาคเรียน (กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข, 2563) โดยมีรายละเอียดดังนี้

มิติที่ 1 ความปลอดภัยจากการลดการแพร่เชื้อโรค

1. มีมาตรการคัดกรองวัดไข้และ อาการเสี่ยง ก่อนเข้าสถานศึกษา พร้อมสังเกตอาการไข้ ไอ มีน้ำมูก เจ็บคอ หายใจลำบาก เหนื่อยหอบ ไม่ได้กลิ่น ไม่รู้รส สำหรับนักเรียน บุคลากรของ สถานศึกษา และผู้มาติดต่อ ทุกคน
2. ให้นักเรียน บุคลากร และผู้เข้ามาในสถานศึกษา ทุกคนต้องสวมหน้ากากผ้าหรือหน้ากากอนามัย ตลอดเวลาเมื่ออยู่ในสถานศึกษา
3. ให้มีจุดบริการล้างมือด้วยสบู่และน้ำ หรือเจลแอลกอฮอล์อย่างเพียงพอในบริเวณต่างๆ เช่น ทางเข้าอาคารห้องเรียน โรงอาหาร

4. ให้จัดเว้นระยะห่างระหว่างบุคคล อย่างน้อย 1 - 2 เมตร เช่น ระหว่างโต๊ะเรียน ที่นั่งเรียน ที่นั่งในโรงอาหาร ที่นั่งพัก ทางเดินจุดรอคอย ห้องนอนเด็กเล็กกรณีห้องเรียนไม่เพียงพอในการจัดเว้นระยะห่างระหว่างบุคคลควรจัดให้มีการสลับวันเรียนแต่ละชั้นเรียน การแบ่งจำนวนนักเรียน หรือการใช้พื้นที่ใช้สอยบริเวณสถานศึกษา ตามความเหมาะสม ทั้งนี้อาจพิจารณาวิธีปฏิบัติอื่นตามบริบทความเหมาะสมโดยยึดหลัก Social distancing

5. เปิดประตู หน้าต่างให้อากาศถ่ายเท ทำความสะอาดห้องเรียน และบริเวณต่างๆ โดยเช็ดทำความสะอาดพื้นผิวสัมผัสของโต๊ะ เก้าอี้ และวัสดุอุปกรณ์ก่อนเข้าเรียน พักเที่ยง และหลังเลิกเรียนทุกวัน รวมถึงจัดให้มีถังขยะมูลฝอยแบบมีฝาปิดและรวบรวมขยะออกจากห้องเรียนเพื่อนำไปกำจัดทุกวัน

6. ให้พิจารณาควบคุมจำนวนนักเรียนที่มาร่วมกิจกรรม ลดแออัด หรือลดเวลาทำกิจกรรมให้สั้นลงเท่าที่จำเป็น หรือเลื่อนเวลาทำกิจกรรม โดยถือหลักหลีกเลี่ยงการติดต่อสัมผัสระหว่างกัน

7. ทำความสะอาดพื้นที่ที่นักเรียนใช้ร่วมกัน ก่อนและหลังใช้งานทุกครั้ง เช่น ห้องคอมพิวเตอร์ห้องดนตรี ลิฟต์ อุปกรณ์กีฬา

8. จัดให้มีพื้นที่ในการเข้าแถว ทำกิจกรรม หรือเล่นกลุ่มย่อย เว้นระยะห่างระหว่างบุคคล อย่างน้อย 1 - 2 เมตร

9. ให้นักเรียนใช้ของใช้ส่วนตัวไม่ใช้สิ่งของร่วมกับผู้อื่น เช่น แก้วน้ำ ช้อน ส้อม แปรงสีฟัน ยา สีฟัน ผ้าเช็ดหน้า

10. จัดให้มีห้องพยาบาลสำหรับแยกผู้มีอาการป่วยระบบทางเดินหายใจออกจากผู้มีอาการป่วยระบบอื่นๆ หรือพิจารณาส่งไปสถานพยาบาล

11. จัดให้มีการสื่อสารความรู้การป้องกันโรคโควิด 19 แก่นักเรียน บุคลากร เพื่อให้สามารถล้างมือ สวมและถอดหน้ากากอย่างถูกวิธี การเก็บรักษาหน้ากาก ช่วงพักเที่ยงและการทำความสะอาดสถานที่และอุปกรณ์ของใช้ที่ถูกสุขลักษณะตลอดจนจัดให้มีนักเรียนแกนนำด้านสุขภาพนักเรียนที่มีจิตอาสาเป็นอาสาสมัครในการช่วยเหลือสุขภาพเพื่อนนักเรียนด้วยกันหรือดูแลรุ่นน้องด้วย

12. กรณี มีรถรับ – ส่งนักเรียนเน้นให้ผู้โดยสารทุกคน สวมหน้ากากผ้าหรือหน้ากากอนามัย ทำความสะอาดยานพาหนะและบริเวณจุดสัมผัสร่วมกัน เช่น ราวจับ เบาะนั่ง ที่วางแขน ก่อนรับ และหลังจากส่ง นักเรียนแล้วทุกครั้งลดการพูดคุยหรือเล่นกันบนรถตลอดจนการจัดเว้นระยะห่างระหว่างที่นั่ง

มิติที่ 2 การเรียนรู้

1. จัดหาสื่อความรู้ในการป้องกันควบคุมโรคโควิด 19 สำหรับใช้ในการเรียนการสอน การเรียนรู้นอกห้องเรียน หรือกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ในรูปแบบของสื่อออนไลน์ : VTR , Animation , Infographic และสื่อสิ่งพิมพ์ : โปสเตอร์ แผ่นพับภาพพลิก คู่มือ แนวปฏิบัติ

2. เตรียมความพร้อมด้านการเรียนรู้ของเด็กตามวัยและสอดคล้องกับพัฒนาการด้านสังคม อารมณ์ และสติปัญญา

3. สร้างความเข้มแข็งของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยบูรณาการกิจกรรมส่งเสริมพัฒนา นักเรียนด้านทักษะชีวิต และความเข้มแข็งทางใจ เข้าในการเรียนการสอนปกติเพื่อช่วยให้นักเรียนจัดการ ความเครียดและรับมือกับการเปลี่ยนแปลงได้อย่างเหมาะสม

มิติที่ 3 การครอบคลุมถึงเด็กด้อยโอกาส

1. จัดหาวัสดุสิ่งของเครื่องใช้และอุปกรณ์ล้างมือ เช่น สบู่ เจลแอลกอฮอล์ หน้ากากผ้าหรือ หน้ากากอนามัยอย่างเพียงพอสำหรับนักเรียนและบุคลากรในสถานศึกษา ควรมีสำรอง โดยเฉพาะเด็กเล็กที่เป็นง่ายเพราะถ้าขึ้นและจะไม่สามารถป้องกันเชื้อได้

2. มีการปรับปรุงแบบการเรียนการสอนให้ สอดคล้องกับบริบทการเข้าถึงการเรียนรู้ใน สถานการณ์การระบาดของโรคโควิด 19

3. มีมาตรการส่งเสริมให้นักเรียนได้รับการสุขภาพขั้นพื้นฐานอย่างทั่วถึง

4. มีมาตรการการทำความสะอาด และจัดสภาพแวดล้อมของที่พักและเรือนนอนให้ถูก สุขลักษณะ

5. มีมาตรการการทำความสะอาดและจัดสภาพแวดล้อมให้สอดคล้องกับข้อบัญญัติการปฏิบัติ ด้านศาสนกิจ

6. มีมาตรการดูแลนักเรียนที่มีความบกพร่อง ด้านพัฒนาการการเรียนรู้ หรือด้านพฤติกรรม อารมณ์ ที่สามารถเรียนร่วมกับเด็กปกติ ได้แก่นักเรียนที่มีภาวะบกพร่องทางสติปัญญา บกพร่องทางการเรียนรู้ บกพร่องด้านพฤติกรรมอารมณ์ รวมถึงภาวะสมาธิสั้นและเด็กออทิสติก

มิติที่ 4 สวัสดิภาพและการคุ้มครอง

1. จัดเตรียมแผนรองรับด้านการเรียนการสอนสำหรับนักเรียนป่วยกักตัวหรือกรณีปิด สถานศึกษาชั่วคราว

2. จัดเตรียมแนวปฏิบัติการสื่อสารเพื่อลดการรังเกียจและการตีตราทางสังคม (Social stigma)

3. จัดเตรียมแนวปฏิบัติด้านการจัดการความเครียดของครูและบุคลากร

4. ตรวจสอบประวัติเสี่ยงของบุคลากรและนักเรียน ตรวจสอบเรื่องการกักตัวให้ครบ 14 วัน ก่อนมาทำการเรียนการสอนตามปกติและทุกวันเปิดเรียน

5. กำหนดแนวทางปฏิบัติตามระเบียบสำหรับบุคลากรและนักเรียนที่สงสัยติดเชื้อหรือ ป่วยด้วยโรคโควิด 19 โดยไม่ถือเป็นวันลาหรือวันหยุดเรียน

มิติที่ 5 นโยบาย

1. สื่อสารประชาสัมพันธ์แก่ครูและบุคลากรในสถานศึกษาให้มีความรู้ความเข้าใจเบื้องต้น เกี่ยวกับโรคโควิด 19 ทักษะการล้างมือการสวมหน้ากากผ้าหรือหน้ากากอนามัย สุขลักษณะส่วนบุคคลที่ดี รวมทั้งการทำความสะอาดอย่างถูกวิธี

2. ประชุมชี้แจงคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานแบบออนไลน์หรือกลุ่มย่อยตามความ จำเป็น

3. มีแผนงาน โครงการ และกิจกรรมรองรับนโยบายและแนวทางการป้องกันโรคโควิด 19 ของสถานศึกษา

4. แต่งตั้งคณะทำงานรับผิดชอบเกี่ยวกับโรคโควิด 19 ในสถานศึกษาประกอบด้วย ครู บุคลากร สถานศึกษานักเรียน ผู้ปกครอง เจ้าหน้าที่สาธารณสุข และผู้เกี่ยวข้อง

5. กำหนดบทบาทหน้าที่ โดยมอบหมายครู ครูอนามัยหรือบุคลากรของสถานศึกษาทำหน้าที่ คัดกรอง วัดไข้ นักเรียน สังเกตสอบถามอาการเสี่ยง และประสานงานเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในพื้นที่ให้บริการใน ห้องพยาบาลดูแลทำความสะอาดในบริเวณสถานศึกษาและบริเวณจุดเสี่ยง

มิติที่ 6 การบริหารการเงิน

1. พิจารณาการใช้งบประมาณของสถานศึกษาสำหรับกิจกรรมการป้องกันการระบาดของโรคโควิด 19 ตามความจำเป็นและเหมาะสม
2. จัดหาวัสดุอุปกรณ์ป้องกันโรคโควิด 19 สำหรับนักเรียนและบุคลากรในสถานศึกษา เช่น หน้ากากผ้าหรือหน้ากากอนามัย เจลแอลกอฮอล์ สบู่ เป็นต้น
3. ประสานงานและแสวงหาแหล่งทุนและการสนับสนุนจากหน่วยงาน องค์กรหรือภาคเอกชน เช่น ท้องถิ่น บริษัท ห้างร้าน NGO เป็นต้น เพื่อสนับสนุนกิจกรรม การป้องกันการแพร่ระบาดของโรคในสถานศึกษา
4. พิจารณาสรรหาบุคลากรเพิ่มเติมในการดูแลนักเรียนและการจัดการสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษา

การเตรียมความพร้อมก่อนเปิดภาคเรียนแนวทางของการจัดการเรียนการสอน

การเตรียมความพร้อมก่อนเปิดภาคเรียนแนวทางของการจัดการเรียนการสอน (กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข, 2563) ดังนี้

1. การเรียนผ่านหนังสือ การเรียนการสอนแบบนี้เป็นการสอนชั้นพื้นฐานที่เหมือนกับการเรียนในช่วงสถานการณ์ปกติ โดยคุณครูมีการจัดเตรียมซีดี เอกสาร หรือหนังสือมาให้ให้นักเรียนได้อ่านและทำความเข้าใจ เพียงแต่ในภาคการเรียนที่จะถึงนี้อาจต้องมีการแบ่งกลุ่มเรียนให้จำนวนคนในแต่ละกลุ่มมีน้อยลงเพื่อที่จะสามารถรักษาระยะห่างทางสังคม (Social Distancing) ได้ หรืออีกวิธีหนึ่งคือการสื่อสารผ่านทางแอปพลิเคชันไลน์ ซึ่งคุณครูอาจจะมีการเข้าไปตรวจสอบและเยี่ยมนักเรียนที่บ้านบ้างตามความเหมาะสม
2. การเรียนทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV) ช่องทางโทรทัศน์ถือเป็นช่องทางที่สามารถเข้าถึงนักเรียนได้เกือบทั้งหมด ทั้งนี้การเรียนการสอนแบบนี้ยังเป็นสากลที่หลาย ๆ ที่ใช้กัน จะมีการทำลิงก์เชื่อมโยงไปบนแพลตฟอร์มโซเชียลเน็ตเวิร์กอย่าง ยูทูบ (Youtube) และ เฟซบุ๊ก (Facebook) เพื่อให้ครอบครัวและเข้าถึงนักเรียนได้มากขึ้นกว่าเดิม
3. การสอนผ่านออนไลน์ด้วยเทคโนโลยีที่มีความก้าวหน้า จึงทำให้มีโปรแกรมฟรีที่สามารถใช้เป็นการสอนได้อย่าง Zoom และ Microsoft Team มาใช้ให้เกิดประโยชน์ได้ในช่วงสถานการณ์โควิด-19 แต่ทั้งนี้ทั้งนั้น สอศ. ก็พยายามที่จะผลักดันการสอนออนไลน์มากขึ้น เพื่อให้การเรียนการสอนมีการพัฒนาให้เท่าทันเทคโนโลยี ถึงแม้ว่าในอนาคตสถานการณ์ของโรคระบาดจะคลี่คลายแล้วก็ตาม
4. การสอนสด (Live) การเรียนการสอนแบบนี้จะมีประโยชน์กับในวิชาที่คุณครูกำลังคลาดแคลน อย่างเช่น สาขาช่างอากาศยาน โดยที่ผ่านมาสภาวิชาชีพดังกล่าวจำเป็นต้องจ้างบุคลากรภายนอกเข้ามาสอน แต่หากทางอาชีพจะสามารถปรับเปลี่ยนการเรียนการสอนมาเป็นลักษณะการสอนสด (Live) ได้ จะทำให้นักเรียนในวิทยาลัยทุกแห่งสามารถเรียนเนื้อหาวิชาดังกล่าวได้แบบพร้อมๆ กัน

เพื่อให้แนวปฏิบัติสำหรับสถานศึกษาในการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 เกิดประโยชน์และมีผลกระทบในทางที่ดีต่อบุคลากรที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ผู้บริหาร เจ้าของสถานศึกษา ครู ผู้ดูแลนักเรียน ผู้ปกครองนักเรียน และแม่ครัว ผู้จำหน่ายอาหาร ผู้ปฏิบัติงานทำความสะอาด ดังนั้นจึงกำหนดให้มีแนวปฏิบัติสำหรับบุคลากรของสถานศึกษาสำหรับใช้เป็นแนวทางการปฏิบัติตัวอย่างเคร่งครัด เช่น ประกาศนโยบายและแนวปฏิบัติในการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคโควิด -19 ในสถานศึกษาจัดตั้งคณะทำงานดำเนินการควบคุมดูแลและป้องกันการแพร่ระบาดของโรคโควิด -19 ประกอบด้วยครู นักเรียน ผู้ปกครอง เจ้าหน้าที่สาธารณสุข ท้องถิ่น ชุมชน และผู้เกี่ยวข้อง พร้อมบทบาทหน้าที่อย่างชัดเจน ทบทวน ปรับปรุง ซ้อมปฏิบัติ

ตามแผนฉุกเฉินของสถานศึกษาในภาวะที่มีการระบาดของโรคติดเชื้อ (Emergency operation for infectious disease outbreaks) เป็นต้น

การเรียนรู้ใหม่ในฐานะวิถีชีวิตใหม่ (New Normal Learning)

คำว่า New Normal คือ ฐานวิถีชีวิตใหม่ กำลังเป็นคำพาดหัวยอดนิยมบนโลกออนไลน์ การแพร่ระบาดของไวรัสโควิด-19 ได้เข้ามาเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตในหลากหลายมิติของคนทั่วโลก ตั้งแต่การทำงาน การรักษาสุขภาพ แม้แต่การศึกษาเองก็ต้องเผชิญกับภาวะของการปรับตัวครั้งใหญ่เช่นเดียวกัน และการเรียนรู้แบบออนไลน์กำลังจะกลายเป็นความปกติใหม่ของสังคมไทยมากขึ้น และการเรียนรู้แบบออนไลน์ก็ไม่ใช่แค่การสอนผ่านดิจิทัลแพลตฟอร์มเท่านั้น แต่การเรียนรู้บนฐานวิถีชีวิตใหม่นี้ยังมีอีกหลายมิติให้เราต้องทำความเข้าใจ (Aksorn, 2563) ดังนี้

1. จากพื้นที่สาธารณะสู่พื้นที่ส่วนบุคคล การเปลี่ยนแปลงพื้นที่การเรียนรู้เป็นเรื่องที่เห็นได้ชัดเจนที่สุด ด้วยเทคโนโลยีในปัจจุบันและนวัตกรรมที่สร้างสรรค์คอนเทนต์อำนวยความสะดวกการสอนได้แค่ปลายนิ้ว ทำให้เราสามารถเรียนรู้ทุกเนื้อหาได้จากทุกคน ทุกที่ ทุกเวลา แต่นั่นไม่ได้หมายความว่าปฏิสัมพันธ์ของคุณครูและนักเรียนจะลดน้อยลง ชุมชนแห่งการเรียนรู้ยังมีอยู่ แต่เปลี่ยนพื้นที่จากโรงเรียนสู่โทรศัพท์มือถือหรือเครื่องคอมพิวเตอร์เท่านั้น

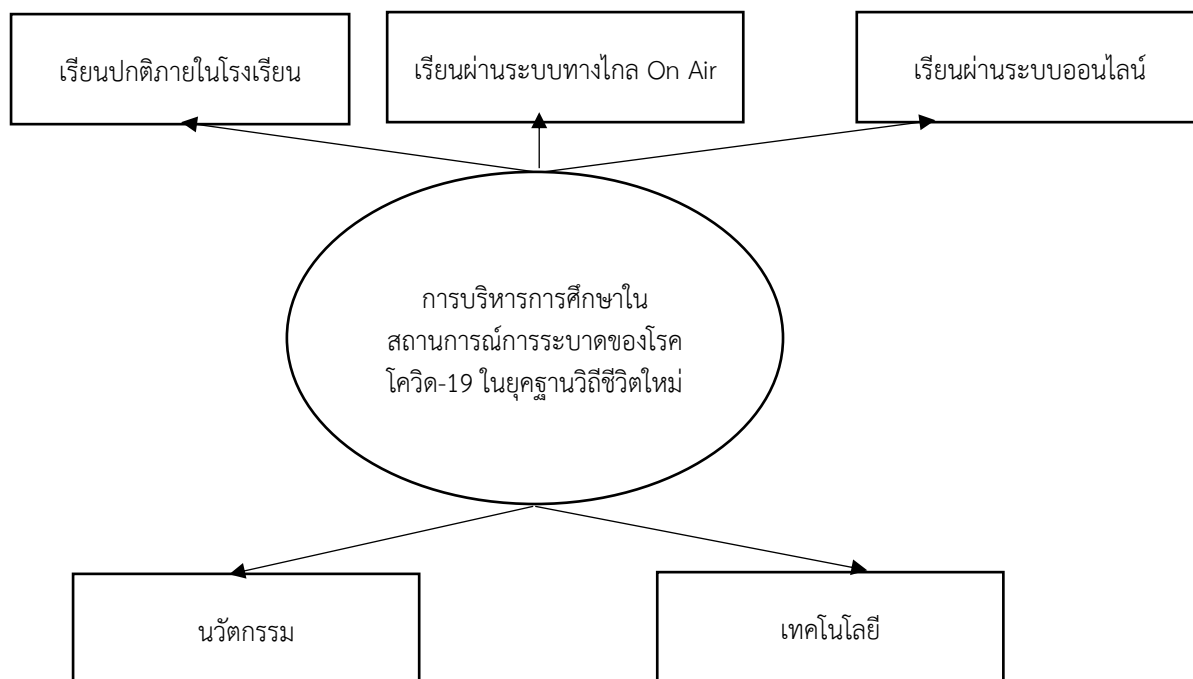
2. วิธีการสอนที่ออกแบบให้ตรงตามจริตการเรียนรู้ของผู้เรียนแต่ละคน ครูอาจคุ้นชินกับภาพห้องเรียนที่มีผู้เรียนจำนวนมากรวมตัวกัน ใช้หนังสือเหมือนกัน สื่อประกอบการสอนเหมือนกัน และมีวิธีการประเมินผลเหมือนกัน เพื่อไปสู่เป้าหมายเดียวกัน ในการเรียนรู้วิถีใหม่นี้ เป้าหมายของการศึกษาอาจยังคงเดิม แต่ผู้เรียนสามารถใช้วิธีที่แตกต่างในการไปถึงจุดหมายได้ เด็กบางคนอาจเรียนรู้ได้เร็วกว่าหากได้ดูภาพหรือคลิปวิดีโอ แต่เด็กบางคนอาจชอบการฟังคุณครูบรรยาย เพราะรูปแบบการเรียนรู้ของแต่ละคนไม่เหมือนกัน

3. บทบาทที่เปลี่ยนไปของการประเมินผล การให้เกรดบนสมุดพก และการประเมินผลจากการสอบ เป็นสิ่งที่ถูกตั้งคำถามมายาวนานว่าช่วยให้ผู้เรียนบรรลุวัตถุประสงค์ของการศึกษาจริงหรือไม่ ในการศึกษาแบบวิถีใหม่นี้ การประเมินจะถูกเปลี่ยนจาก “การประเมินผลการเรียน” ไปสู่ “การประเมินผลเพื่อการเรียนรู้” นั่นคือ การวัดผลลัพธ์ให้คุณครูเข้าใจว่าผู้เรียนเหมาะกับการเรียนรู้รูปแบบไหน และอะไรที่จะสามารถเติมทักษะที่คุณครูคาดหวังได้ การประเมินผลในวิถีการศึกษาใหม่จึงเป็นการทำความเข้าใจหาแนวทางการพัฒนานักเรียนต่อไป

บทสรุป

การบริหารการศึกษาในสถานการณ์การระบาดของโรคโควิด-19 ในยุคฐานวิถีชีวิตใหม่ สำหรับผู้บริหารสถานศึกษาต้องศึกษาและทำความเข้าใจสำรวจความพร้อมการเรียนรู้ทางไกลของนักเรียน ตามนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ หรือหน่วยงานต้นสังกัดโรงเรียนพบว่ากลุ่มที่มีความพร้อม ได้แก่ นักเรียนมีอุปกรณ์ดิจิทัลพร้อมอินเทอร์เน็ตที่บ้าน และกลุ่มที่มีความเสี่ยง ได้แก่ นักเรียนที่ไม่มีอุปกรณ์ดิจิทัลและอินเทอร์เน็ตที่บ้าน และกลุ่มที่มีความเสี่ยงสูง ได้แก่ เด็กที่ไม่มีอุปกรณ์ดิจิทัลและอินเทอร์เน็ตที่บ้าน และไม่มีไฟฟ้าใช้ ครูต้องใช้วิธีการส่งใบงานให้ที่บ้าน แนวทางการปฏิบัติที่กล่าวมาเพื่อให้ผู้บริหารสถานศึกษาต้องใช้วิธีการหลากหลายเพื่อช่วยเหลือนักเรียนและแนะนำผู้ปกครองแต่อย่างไรก็ตามผลกระทบจากสถานการณ์โรคระบาดโควิด-19 ครั้งนี้ได้เรียนรู้การจัดการบริหารการศึกษาได้อย่างมีสติต้องใช้ความรู้และความร่วมมือทุกฝ่าย

ในช่วยกันพัฒนาการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมคุณภาพนักเรียนให้เหมาะสมกับสถานการณ์ทั่วประเทศอย่างน่าภาคภูมิใจ สรุปลการบริหารการศึกษาในสถานการณ์การระบาดของโรคโควิด-19 ในยุคฐานวิถีชีวิตใหม่เน้นการจัดการเรียนการสอนในฐานวิถีชีวิตใหม่ด้วยการเรียนปกติภายในโรงเรียนด้วยสติ เรียนผ่านระบบทางไกล On Air และเรียนผ่านระบบออนไลน์ด้วยเทคโนโลยีในปัจจุบันและนวัตกรรมที่สร้างสรรค์คอนเทนต์อำนวยความสะดวกการสอนให้เหมาะสมกับสถานการณ์ ดังในภาพที่ 1

ภาพที่ 1 องค์ความรู้การศึกษา

เอกสารอ้างอิง

- กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข. (2563). คู่มือการปฏิบัติสำหรับสถานศึกษาในการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคโควิด 19. นนทบุรี: คิวแอดเวอร์ไทซิ่ง.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2556). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2544 (ฉบับปรับปรุง). กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2558). ทิศทางแผนพัฒนาเศรษฐกิจสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (2560-2564). กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2550). การพัฒนาและการใช้แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนและท้องถิ่นเพื่อจัดกระบวนการเรียนรู้. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงศึกษาธิการ.
- Aksorn. (2563). การเรียนรู้ใหม่ ในวิถี New Normal. แหล่งที่มา <https://www.aksorn.com/new-normal-1> สืบค้นเมื่อ 10 เม.ย. 2564.